

Susanna Raulio

18.4.2023

Maa- ja metsätalousministeriö
osastopäällikkö Minna-Mari Kaila

Viite: Lausuntopyyntöne EU/644/2023

LAUSUNTOPYYNTÖ LUONNOKSESTA KOULUJAKELUSTRATEGIAKSI

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

2.1. Identified needs

Tilanneanalyysi

Maidon kulutus on ollut jo useamman vuoden selkeässä laskussa lasten ja nuorten keskuudessa, eikä nykyisessä asenneilmapiirissä ole realistista odottaa trendin muutosta. Enemminkin vaikuttaa siltä, että kasvipohjaisten juomien käyttö yleistyy entisestään. Tämän vuoksi THL ehdottaa, että Suomi ajaisi täydennettyjen kasvijuomien ottamista koulujakelutuen piiriin. Kansallisissa väestöryhmäkohtaisissa ravitsemus- ja ruokailusuosituksissa kasvijuomat on jo nostettu lehmänmaidon rinnalle suositeltavissa ruokajuomissa.

THL kannattaa Kouluruuan kehittämisohjelman ehdottamaa maksuttoman ja ravitsevan välipalan tarjoamista kouluissa koulu- ja opiskelijaruokailusuositusten mukaisesti. Koululaisten kioskeista tai kaupoista ostamat välipalat koostuvat tyypillisesti paljon sokeria ja/tai suolaa ja rasvaa, mutta vain vähän suojaravintoaineita sisältävistä elintarvikkeista. Näin ollen koulujen tarjoamat välipalat olisivat selkeä parannus monen lapsen ja nuoren ravitsemukseen, edellyttäen että ne noudattavat ruokailusuosituksia.

Arviointiraportin suositukset

THL ei kannata raportissa ehdotettua tuettujen tuotteiden käyttöä koululounaan valmistuksessa, ellei voida aukottomasti valvoa, ettei tuettavilla tuotteilla korvata tuotteita, joita hankitaan muutenkin.

THL yhtyy käsitykseen, että kouluhedelmäjakelun tuoma ravitsemuksellinen etu saadaan selkeimmin käyttöön välipalatarjoilun yhteydessä.

Maidon käytön vähenemisen aiheuttama kalsiumin, D-vitamiinin ja jodin saannin väheneminen voidaan korvata täydennettyjä kasvijuomia käyttämällä.

Arvioinnissa otetaan kantaa siihen, ettei tukituotteisiin saa lisätä edes vähissä määrin sokeria. THL on aiemminkin ehdottanut, että sokerin lisäämisen suhteen toimittaisiin kuten ruokailusuosituksissa todetaan: Lisättyä sokeria voidaan käyttää vähäisessä määrin happamuuden tai karvauuden taittamiseen marjaruoissa.

Arvioinnissa on kiinnitetty huomiota luomutuotteiden korkeampaan tukitasoon, johon myös THL on aiemmin ottanut samansuuntaisen kannan. Yhdymme arviointiraportinsuositukseen siitä, että järjestelmään sisällytettyä kannustusta luomun käyttöön tulee jatkossa arvioida kriittisesti.

Susanna Raulio

18.4.2023

Luomutuotteiden käytölle ei ole terveydellisiä perusteita.

Arviointiraportin mukaan näyttää siltä, että RuokaTutka-hanke ei kaikilta osin onnistunut tehtävässään. Liitännäistoimien onnistuminen on kuitenkin oleellinen osa kouluhedelmätuen vaikuttavuutta, sillä niiden johdosta on mahdollista saavuttaa kasvatuksellisia vaikutuksia ruokavalion monipuolistuttamisessa. Jatkossa liitännäistoimien onnistumiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota ja huolehdittava siitä, että mahdollisimman moni lapsi ja nuori pääsee tutustumaan ruokasuositusten mukaiseen monipuoliseen, terveelliseen ja kestävän kehityksen mukaiseen kasvipainotteiseen syömiseen perhetaustasta riippumatta.

Oppilaiden osallistamisella kouluruokailun ja ruokaympäristön suunnitteluun on aiemmin todettu olevan myönteisiä vaikutuksia oppilaiden asenteisiin kouluruokailua koskien. Mahdollisesti jatkossa liitännäistoimissa on syytä ottaa oppilaat paremmin mukaan aktiivisiksi toimijoiksi, jotta kasvien ja hedelmien kulutuksessa saadaan aikaan myönteisiä muutoksia.

2.2. Objectives and indicators

Kansalliset ravitsemussuositukset päivitetään näillä näkymin vuoden 2024 aikana. On hyvin todennäköistä, että juotavan maidon päivittäinen käyttösuositus muuttuu niin, että myös täydennetyt kasvimaidot sisältyvät suositukseen. Näin ollen maito-/maitojuomasuosituksen käyttö indikaattorina on ongelmallista mitattaessa *ainoastaan* lehmänmaidon käyttöä.

Indikaattorilla ”muutos lasten asenteissa” ei nähdäksemme mitata lasten asenteita, vaan RuokaTutka-lähettilään pitämille oppitunneille osallistuneiden oppilaiden määrää.

5.3. Prioritisation of fresh fruit and vegetables and drinking milk

THL kannattaa myös kotimaisten pakastemarjojen ottamista tuen piiriin. Tämä lisäisi kotimaisen marjan käyttömahdollisuuksia lyhyestä sesongista huolimatta. Ammattimaisesti pakastetut marjat ovat ravitsemuksellisesti lähes vertailukelpoisia tuoreisiin verrattuna.

7.3. Timing of distribution of school fruit and vegetables/milk

Jos koulujakelutuen alaiset kasvikset/hedelmät jaetaan koululounaan yhteydessä, on huolehdittava siitä, että oppilaat ymmärtävät kyseessä olevan välipalaksi tarkoitettu tuote. Muuten on vaarana, että kun jakelutuen alaista ruokaa ei jakseta syödä lounaalla, se joutuu hävikkiin.

7.4. Distribution of milk products in Annex V to Regulation (EU) No 1308/2013

Ravitsemussuositusten mukainen suolan enimmäispitoisuus juustoissa on 1,2 %, tekstissä 1,4 %.

Pääjohtaja

Markku Tervahauta

Johtaja Mika Salmisen sijaisena,
kehittämisjohtaja

Anu Muuri

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 2 pages before this page
Dokumentet inneholder 2 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 2 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 2 sider før denne side

Detta dokument innehåller 2 sidor före denna sida

Markku Petteri Tervahauta

0f1e5422-185a-463a-90c9-4b21b446a9dd - 2023-04-21 10:25:21 UTC +03:00
BankID / MobileID - 6f48edda-078e-46c2-a92a-19ec7ae5acd9 - FI

ANU LIISA MUURI

f5517e71-dcc2-4dee-a940-e7701148c4ec - 2023-04-21 11:44:40 UTC +03:00
BankID / MobileID - 4f37c9f6-4ebf-489e-bc8f-4b7b1b1c36a6 - FI

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende